

Sammanfattning av gällande juridik för samhällets och enskildas rätt till ingripande vid fara för en persons liv eller hälsa vid psykisk sjukdom eller ett kristillstånd

Polisen har rätt till att tillfälligt omhänderta en person enligt 47 §, Lag om psykiatrisk tvångsvård, LPT.

Exempel: En man hotar att hänga sig och vägrar att följa med till sjukhus, ambulanspersonalen tillkallar Polisen.

Ambulanssjukvården medverkar i polistransporter för att föra en person till en sjukvårdsinrättning där en legitimerad läkare kan göra en s. k. vårdintygsbedömning.

Exempel: När mannen kommer till jourhavande distriktsläkare eller psykiatriska akutmottagningen med ambulans och/eller polis överlämnas han till sjukvården. Ambulanspersonalen rapporterar till ansvarig sjukvårdspersonal. På mottagningen gör sedan en legitimerad läkare en undersökning och en bedömning. Vårdintyg får endast utfärdas av läkaren i direkt anslutning och om lagens förutsättningar för tvångsvård föreligger (sjukdom, behov av sluten vård och vägran av frivillig vård).

Utfärdande läkare ska skyndsamt tillse att patienten kommer till den vårdinrättning där frågan om intagning för psykiatrisk tvångsvård ska prövas. Intagningsbeslut skall där föregås av ny läkarundersökning och beslutet skall fattas av chefsöverläkaren eller någon av denne delegerad specialistkompetent psykiater.

Exempel: Vanligen träffar patienten först en legitimerad jourläkare vilka har behörighet att efter undersökning fatta ett kvarhållningsbeslut enligt LPT. Inom 24 timmar måste sedan intagningsbeslut fattas enligt ovan.

Kommunen har genom Räddningstjänsten en skyldighet att ingripa enligt 1 kap. 2 §, Lagen om skydd mot olyckor, LSO för att ”i hela landet” *skydda och rädda liv undan olyckor*. Enligt 6 kap. 2 § har räddningsledaren rätt att göra ”ingrepp i annans rätt” om ”fara för liv, hälsa, eller egendom eller för skada i miljön”. Polisen ska biträda enligt 6 kap. 3 §.

Exempel: En man står på en bro och hotar att hoppa ner på motorvägen som är starkt trafikerad. Räddningsledaren ingriper enligt LSO, stoppar trafiken och spärrar av med polisens hjälp.

Alla personer har enligt Brottsbalken 24 kap. 1 § rätt att tillgripa "nödvärn", den så kallade *nödvärnsrätten*. Denna rätt reglerar rätten till att bruka våld i självförsvar, fr a vid våldsamt angrepp.

Nödvärn går att åberopa när människor är farliga för en själv eller för andra. Nödvärn gäller också när någon hotar att skada sig eller döda sig på ett sådant sätt att den utsätter andra för fara. Nödvärn går också att åberopa för att skydda dig själv mot anfall samt för att skydda dina eller andras egendomar.

Därtill kommer i Brottsbalken 24 kap. 4 § allas rätt att agera vid "nöd" som gäller när "fara hotar liv, hälsa, egendom eller något annat viktigt av rättsordningen skyddat intresse" vilket kallas *nödrätten* (att skilja från nödvärnsrätten).

"En gärning som någon, i annat fall än som nämnts tidigare i detta kapitel, begår i nöd utgör brott endast om den med hänsyn till farans beskaffenhet, den skada som åsamkas annan och omständigheterna i övrigt är oförsvarlig.

Nöd föreligger när fara hotar liv, hälsa, egendom eller något annat viktigt av rättsordningen skyddat intresse."

Exempel: Räddningstjänsten eller Ambulanspersonal kan ingripa för att rädda en människa som håller på att ta sitt liv. Det kan innebära att man som en sista utväg tvingas att bryta upp en dörr eller slå sönder ett fönster för att försöka rädda liv. Om någon inte låter sig övertalas att avstå från att t ex hoppa från en bro, en balkong eller ett fönster har man inte rätt att övermannas personen. Man ska då avvakta Polisens ankomst. Om personen vill avlägsna sig så försöker man uppehålla personen genom dialog så att Polis hinner komma till platsen.

Det vilar alltid ett stort ansvar på dig som individ när du använder nödrätt eller nödvärn.

Tag dock alltid kontakt med en självmordsbenägen person och försök att genom dialog få en frivillig lösning!